1893 - 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ
І СЛУЖБИ СВОЄМУ
НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
"SVOBODA", 81-83 GRAND ST.
JERSEY CITY 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXX. Ч. 31. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 16-го ЛЮТОГО (FEBRUARY) 1963 ЦЕНТІВ — 12 — CENTS TWO SECTIONS (SECTION I) No. 31. VOL. LXX.

ПРЕЗИДЕНТ ПРОПОНУЄ НОВІ ЗАХОДИ ДЛЯ ОПІКИ НАД МОЛОДДЮ

Вашингтон. — Президент Кеннеді 14-го лютого переслав обидвом Палатам Конґресу окреме звернення, в якому закликає законодатну частину уряду подати помічну руку молоді, яка є великою надією Америки, але яка може стати і великою небезпекою, коли про неї не будуть дбати. Президент заявив у своєму зверненні, що має 5 000 слів, що „наша молодь заслуговує на більшу опіку і вимагає більших можливостей" в плянуванні свого життя. Президент зібрав в цьому зверненні всі свої попередні окремі проєкти в справі молоді, і тому з Білого Дому заявили, що це взагалі є перше в історії ЗДА звернення Президента в молодіжній проблемі. Президент гаряче рекомендує Конґресові ухвалити кілька законопроєктів: про Внутрішній Корпус Миру, Молодечий Консерваційний Корпус, Міський Корпус Миру та про поширення теперішнього Корпусу Миру майже на 50%. Президент проєктує також свій виховний плян, продовжити ще на три роки програму поборювання злочинности серед молоді, призначити $12.600 00 на щеплення дітей в передшкільному віці проти поліо, коклюшу та інших недуг. Не знати, скільки мав би коштувати той обширний плян опіки над молоддю, але з урядових кол заявляють, що його здійснення не спричинило б надмірного збільшення федерального бюджету, бо витрати на деякі пункти цієї програми є вже в проєктованому загальному федеральному бюджеті. Президент наводить числа та інші арґументи, які оправдують витрати на опіку над молоддю. Він каже, що збільшується щороку число народжених дітей і зростає число учнів та студентів. Він вказує і на інші числа: щороку збільшується число злочинів, доконаних неповнолітніми, і зростає число їх заарештувань. Президент вказав і на те, що відсоток безробітних між молоддю є більший, як між дорослими, бо автоматизація праці домагається вишколених робітників. Молодь зможе набувати вишколу в різних фахах, коли працюватиме у згаданих Корпусах. „Мусимо, — сказав Президент, — дати молоді можливість розвиватися та використовувати свої таланти. Коли ми краще послужимо їй тепер, то вона краще служитиме своїй країні, коли впаде на неї цей тягар обов'язків". Кеннеді виявив у своєму зверненні, що він пропонує збільшити Корпус Миру з 9 000 добровольців до 13 000 і тому вимагає для того Корпусу додаткових $50 000 000. З урядових кол вияснили, що запроєктовані Президентом Корпуси мали б почати свою працю від 100 до 200 добровольців, але пізніше вони мали б дійти до 5 000. Платня в них становила б від $6 до $8 денно. Правдоподібно добровольці дістали б після однорічної служби якусь додаткову винагороду і могли б записатися до служби на другий рік. В першому році ці три внутрішні корпуси мали б коло 15 000 добровольців, а пізніше дійшли б до 60 000.

НЕДІЛЯ 17-го ЛЮТОГО ВИЗНАЧЕНА ЯК ДЕНЬ БЛАГОДАРЕННЯ ЗА ЗВІЛЬНЕННЯ МИТРОПОЛИТА СЛІПОГО

Філядельфія. — З Митрополичої Канцелярії повідомляють, що ВПреосв. Кир Амвросій Сенишин, Митрополит Української Католицької Церкви в ЗДА, виїжджаючи минулої середи, 13-го лютого, до Риму на першу свою зустріч із звільненим із довголітньої совєтської каторги первоієрархом Української Католицької Церкви ВПреосв. Митрополитом Йосифом Сліпим, видав доручення всім священикам своєї архиепархії, щоб вони найближчу неділю, 17-го лютого, визначили, як День Благодарення Господеві за звільнення митрополита Сліпого. День 17-го лютого є також днем уродин Митрополита Сліпого — в цю неділю він завершує 71-ий рік свого життя, з чого 18 років провів у совєтській каторзі. Згідно з розпорядком Митрополита Сенишина, в неділю 17-го лютого в церквах філядельфійської архиепархії будуть відправлені „благодарственні Літургії", під час яких священики вкажуть своїм вірним на чудесне діяння Божого Провидіння та на ті ласки, якими обдарив Господь Бог Свого вірного Слугу, який через свою вірність Христові, Його Намісникові на землі та своїй Церкві і Народові, став для українського народу на рідних землях символом змагань і терпінь за Божі і людські права".

Відгомін звільнення Митрополита Сліпого серед українців в Европі

Мюнхен. (вл) — Вістка про звільнення митрополита Кир Йосифа Сліпого з московських концтаборів і про приїзд його до Риму поділав на українську громаду у Мюнхені немов блискавка. Також всі східньо-европейські еміґрації сприйняли її, як велику сенсацію. Німецьке суспільство, натомість, зареєструвало лише, як цікавий, але мало відомий факт. Німецьке та австрійське радіо подало в своїх вістях короткі інформації про прийняття Кир Йосипа Святішим Отцем і згадало на другому пляні, що наш Владика сидів 18 років на Сибірі, куди був засланий з 11-ти іншими єпископами „за співпрацю з німцями". Понеділкова преса принесла про цю незвичайну подію лише короткі нотатки, базуючись на інформації німецької пресової аґенції. Коментарів жадних досі ми не зауважили. Інакше мається справа в Австрії. Там преса виявила більше зацікавлення. Віденське радіо подало ще в неділю, що Кир Йосип був звільнений з концтабору та прибув до Риму. Більше інформацій подала італійська преса. Сьогодні „Іль темпо" навіть присвятив несподіваній московській акції коментар, в якому пригадує, що Кир Йосип є ворогом совєтського режиму і був кілька разів суджений. „Деякі люди думають, — пише газета, — що це може бути вияв зміни політики Хрущова супроти Церкви в Московії, але більшість є схильні приписати факт звільнення Кир Йосифа неґативному для Москви відгукові публічної світової опінії на оприлюднений українськими єпископами під час Собору м. р. протестаційний лист. Щодо пресових аґенцій, то найбільше інформації подала УПІ. В комунікаті цієї аґенції говориться, що Митрополит перебував останньо у в'язниці в Рожевці, яка розположена на південний Схід від Москви. Пізніше комунікат цитує ще писання „Оссерваторе Романо" з минулого року і пригадує протест українських єпископів з минулого року. Деякі пресові аґенції говорять також про розмову з речником „Української колеґії" в Римі. Цей речник, імени якого не подано, заявив, що жадних інформацій не може дати Аґенція Ройтера цитує вислови Папи з 10 лютого ц. р. В своїй промові висловив Папа Іван XXIII перед паломниками з Міляна велику радість, що „почув вістку із Східньої Европи вчора увечері", яка „приготує Церкву до нового вияву віри". Українські церковні кола у Мюнхені виявилися так само заскочені вісткою про звільнення Кир Йосипа, як всі вірні. Ніхто з них докладніших інформацій не міг подати ані про час приїзду Кир Йосипа до Риму, ані про стан його здоров'я, ані чи Москва дала Кир Йосипові право повернутися в Україну після відвідин Ватикану. У телефонічній розмові з Римом наші священики підтвердили оприлюднені чужою пресою вістки і заявили, що скоро дадуть докладніші інформації. Покищо можуть лише додати, що стан здоров'я Кир Йосипа є „можливий".

СОВЄТСЬКА ПРЕСА ПРОМОВЧАЛА ФАКТ ЗВІЛЬНЕННЯ МИТРОПОЛИТА СЛІПОГО

Совєтська преса, зокрема одержані в ЗДА офіційні московські „Ізвєстія" та „Правда" з дати 9, 10, 11 і 12 лютого ц. р., як теж київські газети „Радянська Україна" і „Молодь України" з 9 і 10 лютого не згадали ні словом про звільнення Митрополита Йосифа Сліпого з совєтського ув'язнення, ані теж про його прибуття до Риму. Це доводить, що Москві невигідно інформувати населення Совєтського Союзу про цю подію.

ПІСЛЯ СТРАХІТЛИВОЇ КАТАСТРОФИ ЛІТАКА В ЕВЕРГЛЕЙДС НА ФЛОРИДІ

Члени рятувальної команди виносять із решток розбитого літака тіло однієї із 43 осіб, що згинули в катастрофі пасажирського джетового літака лінії Нордвест Ейрлайнс в Еверґлейдс на Флориді, кілька хвилин після відлету літака з Маямі. В газетах були повідомлення, що причиною катастрофи був саботаж.

ЗДА СТЕЖАТЬ ЗА ПІДРИВНОЮ АКЦІЄЮ КУБИ, ЗАЯВИВ КЕННЕДІ

Вашингтон. — Куба займається експортом „людей і грошей" для ведення підривно - революційної роботи в латино - американських країнах — ствердив президент Кеннеді на своїй пресовій конференції в минулий четвер 14 лютого ц. р. Президент заявив, що після жовтневої кубинської кризи Уряд прикладає цієї зими „найбільшу увагу" справі кубинської підривно - революційної роботи на терені Південної Америки. Він звернув увагу, що цій справі присвячена поважна частина останнього звідомлення Ради безпеки Організації Американських Держав. През. Кеннеді запевнив, що „ми наставлені на припинення припливу і відпливу з Куби латино - американців, що їх комуністи вишколюють на Кубі в політичній підривній роботі, при чому між отими інструкторами є й російські техніки". Президент особливо вказав на північно - західню Бразилію, як на один із центрів діяльности вишколених на Кубі комуністичних агітаторів. Президент признав, що совєтські вояки стаціоновані на Кубі займаються, між іншим, вишколюванням сотень південних американців у веденні партизанської війни, у саботажах і революції. Він ствердив також, що перевірено переливання поважних грошових сум з Куби до інших латино - американських країн на підривно - революційну роботу. Кубинське радіо — звернув увагу Президент — безперервно передає програми й вказівки терористичним групам, діючим у Венесуелі. Поважна частина пресової конференції Президента була присвячена справі Куби, при чому сам Президент не заспокоював схвильованої ходом подій на Кубі американських громадян, а потверджував злочинний характер кубинського режиму та поважну загрозу від перебування на Кубі совєтських „техніків", як вишколювачів і керівників революційно-комуністичного руху в Латинській Америці. У зв'язку з цим преса пригадує заяву державного секретаря Діна Раска з минулої середи в Лос Анджелесі, де Раск перестерігав, що Америка не допустить до того, щоб Куба могла стати активною совєтською збройною базою та що Совєти повинні зрозуміти, що їх війська на Кубі „затруюють атмосферу" і „чим швидше їх забереться геть, тим краще для міжнародних відносин". Водночас у Конґресі помітна гостра реакція проти признання Об'єднаними Націями фінансової допомоги Кубі для її хліборобства та проти видання ЮНЕСКО, як аґенцією Об'єднаних Націй, книжечки з прославлюванням „рівности рас і народів" у Совєтському Союзі. Сенатор Франк Черч, демократ з Айдаго і конґресмен Г. Р. Ґросс, республіканець з Айови, одночасно вимагали, щоб ЗДА припинили виплату будь-яких грошей для Об'єднаних Націй, якщо ОН не припинять такої антиамериканської акції.

Американські кораблі в погоні за кораблем, що його опанували венесуельські комуністи

Каракас, Венесуеля. — 14-го лютого ц. р. венесуельські комуністи захопили вантажний корабель „Анзоатеґі" і змусили залогу плисти в тому напрямку, який вони подали. Американські літаки ввесь час стежили за тим піратським кораблем, і вони повідомили американську фльоту, яка вислала свої воєнні кораблі, щоб перехопити той корабель та не дозволити йому втекти до Куби. В п'ятницю вранці радіо повідомляло, що піратський корабель був на повному океані, і що американські кораблі вже мали його на оці. Пірати повідомили через радіо, що вони є членами комуністичного підпілля у Венесуелі, яке там називається „національними збройними силами".

Уряд Здоров'я повідомляє про вибух епідемії азійської інфлюенци

Вашингтон. — Уряд Здоров'я повідомляє, що в цьому тижні в деяких східніх стейтах вже було стільки випадків занедужань на азійську інфлюенцу, що можна говорити про „епідемію на малу скалю". Випадки цієї недуги занотовано в стейті Ню Джерзі (Патерсон, Асбури Парк, Мейлвуд і Кемден), а також в стейтах Мериленд, Делевар, Вермонт, Мейн, Вірджінія, Савт Кароляйна, Джорджія, Кензас, Іллиной, Норт Каролайна і Дистрикт Колюмбія. В ляборатріях переводять тести крови на ствердження цієї недуги в пацієнтів. Азійська недуга є небезпечна для осіб понад 45 років. Недужі на неї падають жертвою запалення легенів. Важко переходять цю недугу хворі на серце та на нирки. Цього року передбачали азійську інфлюенцу і рекомендували проти неї щепитися. Вона появилася пізніше, як її сподівалися. Уряд Здоров'я передбачає, що ця недуга пошириться і по інших стейтах але сподівається, що вона буде легша, як в 1957 і 1960 роках. Азійської флю сподівалися вже при кінці грудня минулого року. В повіті Атлантик, Н. Дж., вже закрито 7 шкіл, бо велике число вчителів занедужало.

Оформлено Тимчасовий Комітет для збірки фондів на дар для Митрополита Сліпого

Як уже інформовано, на першу вістку про звільнення первоієрарха Української Католицької Церкви, митрополита Йосифа Сліпого, із совєтської каторги, між українськими лікарями метрополії Ню Йорк — Ню Джерзі почалася спонтанна акція збірки фондів на дар для звільненого Владики-мученика. Заініціював цю акцію д-р Богдан Олесницький з Нюарку в рямках очолюваного д-ром Богданом Шибунчаком метрополітального Відділу Українського Лікарського Товариства. Крім д-рів Б. Олесницького і Б. Шибунчака, до акції прилучилися негайно д-ри М. Зарицький, Р. Осінчук, Б. Панчук та інші й майже вигнятково телефонічним порозумінням впродовж двох днів зібрано $4.145, при чому 27 лікарів склали по $100, 23 по $50, 6 по $25, один пожертвував $75, а один $70. Для дальшої організації і переведення збірки на широку крайову скалю оформлено Тимчасовий Комітет збірки фондів на дар для Митрополита Сліпого (Metropolitan Slipy's Fund Committee) з д-ром Богданом Олесницьким на чолі. До цього Комітету, що є дальше в стані організації і оформлення, досі ввійшли: д-р Богдан Олесницький, впреп. о. декан Антін Борса, суддя Марсел Ваґнер, п. Йосип Лисогір, д-р Роман Осінчук, адв. Степан Ярема та пані Катерина Пелешок. Чеки-пожертви на цей фонд рекомендується виставляти на Митрополичу канцелярію (Ukr. Cath. Archbishop's Chancery) і ці пожертви можна буде відтягати від прибуткового податку. Тимчасово, заки остаточно буде оформлений Комітет, виставлені на Митрополичу Канцелярію чеки можна пересилати тимчасово на адресу „Свободи" для тимчасового Комітету: Metropolitan Slipy's Fund Committee, P. O. Box 346, Jersey City 3, N.J. Голова Тимчасового Комітету, д-р Богдан Олесницький, висловив надію, що за прикладом метрополії Ню Йорку — Ню Джерзі підуть всі інші громади, зокрема Відділи Українського Лікарського Товариства в більших українських осередках, як Шикаго, Клівленд, Дітройт, Філядельфія, Бофало, Сиракюзи, Торонто, Монтреаль, Едмонтон та в інших місцевостях, як і поодинокі лікарі та професіоналісти і загал громадянства, що до речі — вже діється. Одним з перших не-лікарів, що відгукнулися на цю акцію був дир. Маріян Коць з Джерзі Ситі, переславши на ту ціль на адресу „Свободи" $100. Перший список лікарів, що склали свої пожертви на дар для Митрополита Сліпого надрукований на іншому місці в цьому числі.

У Ляосі знову загострилась ситуація: комуністи вбили генерала

Вієнціян. — У Ляосі комуністи вбили головного коменданта королівської армії, підлеглої так званому невтральному урядові прем'єра Суванни Фуми. Сам той прем'єр знаходиться тепер разом з королем Савані Ватганою у Москві, куди вони прибули, як до одного з етапів своєї подорожі, що має на цілі подякувати державам, учасникам Женевської конференції, на якій підписано договір про об'єднану, незалежну і невтральну державу Ляос. В заступництві Суванни Фуми правлять в Ляосі два віце-прем'єри, взаємні смертельні вороги, прозахідній генерал Фумі Носован і комуністичний князь Суфановонґ. Комуністи, всупереч своєму зобов'язанню в Женеві, не інтеґрували своєї партизанської армії в королівську армію та зберегли свою незалежну армію, яка контролює центральний Ляос з найважливішими його шляхами. Комуністичні змовники вбили саме командира „невтральних" військ, не допускаючи до участи в тій контролі невтрального уряду та його війська. Тому те вбивство може спричинити вибух нових ворожих дій й перешкодити королеві та прем'єрові в їх подорожі „доброї волі" по різних чужих країнах.

Маляї збільшують свої збройні сили, лякаючись війни з Індонезією

Куаля Люмпур. — Маляйський уряд вирішив на своєму останньому засіданні в минулу середу значно збільшити свої збройні сили. Вони тепер дуже малі й обмежуються до 15 000 вояків, стежних прибережних човнів та вишкільних і транспортових літаків. Рішення маляйського уряду прийшло внаслідку виразної погрози збоку індонезійського міністра закордонних справ Субандріо, який в минулий понеділок заповів „неминучість фізичного контакту" між Маляями й Індонезією, якщо Маляї „продовжуватимуть свою ворожу до Індонезії політику". Тим часом Маляйська Федерація не виступає ні трохи проти Індонезії, а змагає до створення широкої федерації, до якої належали б також Сінґаґур, Північне Борнео та сумежні з ним острівці Бруней і Саравак, які стоять під зверхністю Британії та до яких раптом зголосила свої претензії Індонезія. Проєктована федерація, має бути проголошена 1 серпня ц. р. під назвою Маляйзія. Британія й ЗДА підтримують цю концепцію, бо та нова держава стане поважним протикомуністичним бар'єром у південній Азії й Океанії. Індонезія, яка дістала від СССР зброї на кругло 1 більйон дол., погрожує Маляям війною та збройною допомогою своїм прихильникам на згаданих острівцях, але Маляї мають оборонний союз з Британією і тому виступ Індонезії грозив би їй вибухом великої війни.

Лівий соціяліст — можливий майбутній прем'єр Британії

Лондон. — В четвер 14 лютого ц.р. парляментарний клюб соціялістичної Партії праці (Labour Party) обрав 144 голосами проти 103 Гаролда Вілсона з лівого крила партії на свого лідера. Він переміг дотеперішнього заступника лідера партії, Джорджа Бравна, члена правого крила партії. Місце партійного лідера звільнилось після передчасної смерти Гю Гейтскелла, правого лейбуриста, який у 1960 році переміг Вілсона 166 голосами проти 81. Гаролд Вілсон має тепер усього 47 років і був речником Партії праці в закордонно-політичних справах. Він розпочав політичну кар'єру дуже швидко, бо вже на 27 році життя став економічним директором в міністерстві електричної й нафтової енерґії, а на 31 році життя став президентом Торговельної палати з рангою міністра. Якщо в найближчих парляментарних виборах в Британії переможе Партія праці, що є річчю дуже можливою з уваги на упадок популярности консервативного уряду Гаролда Мекміллена.

Розчаровані африканські студенти зворохобились у столиці Болгарії

Софія. — В минулий вівторок 12 лютого ц. р. на вулицях болгарської столиці Софії відбулась демонстрація коло 200 африканських студентів, при чому дійшло до сутичок з поліцією, в яких багато студентів було побитих і поранених. Остаточно поліція втиснула студентів до автобусів, які відвезли їх, мабуть, до в'язниці. Демонстрація була наслідком глибокого розчарування азійсько - африканських студентів не тільки відносинами в Болгарії, але и узагалі в усіх університетських містах за залізною завісою, куди совєтська пропаґанда стягнула студентів з різних країн Азії й Африки. Африканські студенти в Софії скаржились на погане приміщення, поганий харч, комуністичне індоктринування їх та перевантажування студій примусовим навчанням російської мови. Всупереч забороні комуністичних властей, вони зорганізували на зразок професійної спілки своє представництво, яке домагалось авдієнції у комуно - болгарського прем'єра Тодора Живкова. Він не прийняв їх, а двом лідерам африканських студентів казали негайно виїхати з Болгарії. Коли ж обрана студентська верхівка запротестувала проти того, — болгари арештували їх. Тоді всі студенти вчинили бурхливу вуличну демонстрацію. В Болгарії є студенти з Гани, Ґвінеї, Камеруну, Того, Кенії, Етіопії, Малі й Ніґерії. Подібна історія трапилась і в Москві, де для студентів з-за кордону, особливо для азійсько - африканських студентів створено спеціяльно „університет приязни". Коло 100 африканських студентів в Москві зголосили просьбу до совєтських властей вможливити їм виїзд і перенесення до американських шкіл. Багато азійців та африканців зробили це на власну руку, переїхавши до країн Західньої Европи.

В АМЕРИЦІ

● **Головний суддя Найвищого Суду ЗДА Ірл Воррен**, промовляючи в Атланті, Джорджія, сказав, що світ дістав таку силу в атомовій енерґії, якою може сам себе знищити, і тому треба б до того стану достосувати і закони, які зовсім не займаються цією справою. Воррен вперше був у південних стейтах від 1954-го року, коли Найвищий Суд вирішив, що незаконною є расова сеґреґація в південних стейтах. Біля головного судді була сильна особиста охорона.

● **Представник летунства** генерал майор Еммет В. Кесседі заявив, що ЗДА можуть ощаджувати у федеральному бюджеті, але це не може відбуватися коштом тих видатків, які є призначені на оборону країни, бо від нашої оборони залежить воля або поневолення не тільки ЗДА, але й всього світу.

● **Адміністрація Харчів і Ліків** повідомляє, що починаючи від 1-го квітня почне обов'язувати гостріший закон про контролю ліків, ухвалений минулого року у зв'язку з ліком талідомайдом, який спричинив те, що народжувалися діти без ніг, рук і побільшеними головами. Фармацевти мають довести, що нові ліки не тільки не є шкідливі, але й помічні.

● **Провідник лібералів в Канаді** Лестер Б. Пірсон заявив, що він під час виборчої кампанії не буде порушувати справи оборонної політики, бо цю проблему треба вирішити в парляментарній оборонній комісії та в порозумінні зі союзниками Канади.

● **В Калґарі**, провінція Альберта в Канаді, нараджуються над пляном, щоб видобувати нафту за допомогою атомової енерґії, яка мала б „вертіти" шиби. Ці шиби мали б бути виконані на нафтових теренах у віддалі 280 миль на північний схід від Едмонтону. Там має бути 300 більйонів бочок нафти.

У СВІТІ

● **28 осіб втекло з Східнього Берліну** до Західнього, скриті — по одній особі у кожній з 28-ох подорожей — в спеціяльній скритці, зробленій в автомобілі марки „Оппель", ліворуч керми. Подробиці цієї втечі і рисунок того спеціяльно сконструйованого моделю авта оприлюднено після того, як комуністи звернули увагу на часті подорожі того авта і грозила небезпека виявлення „змови".

● **У Парижі**, на судовому процесі проти полковника Жана Марі Бастієн-Тірі, провідника змовників, що виконали невдачний атентат на през. де Голя 22 серпня мин. року, названий старшина-змовник виявив, що змовники тримали зв'язок „з двома або трьома міністрами", при чому конкретно назвав Валері Жіскар д'Естені, теперішнього французького міністра фінансів, видатного економіста.

● **Британський уряд** просив вибачення в князя Віндсора, колишнього короля Едварда VIII, що не поінформовано його раніше про віднайдення тайних німецьких документів, в яких згадується його особу. Ці документи видруковано в Англії і щойно після того князь Віндзор дізнався про них. Між тими документами є звіт князя Кобурґа до Гітлера з 1936 року, в якому представляється короля Едварда VIII, як ґерманофіла, що готов стрінутися з Гітлером, всупереч думці тодішнього прем'єра Болдвіна.

● **У Південному В'єтнамі** знову згинув американський вояк: випадково почав стріляти скоростріл з гелікоптера і від його кулі згинув сержант, що його прізвища ще не подано. Під кінець минулого тижня згинуло 68 комуністичних партизанів і 4 південно-в'єтнамські вояки. 12 партизанів схоплено в полон.

● **До Бомбаїв в Індії** наспіли на совєтському кораблі „Добруш" 4 турбомоторові літаки типу МІГ, — перші з 12-х бойових літаків, що їх Совєти обіцяли були Індії ще перед вибухом китайсько-індійської війни.

● **До Риму прибув** американський генерал Лаймен Лемніцер, новий головний комендант збройних сил Північно-атлянтійського пакту (НАТО). Він перевів довгі наради з італійським президентом Антоніо Сеґні, прем'єром Фанфані та керівними італійськими військовиками. Після того він від'їхав до Бонну і до Парижу.

● **Новий бюджет Західньої Німеччини** нараховує 59 більйонів н. марок, себто 14.750.000.000 дол. Він вищий на два більйони марок від минулорічного, при чому на один більйон підвищено видатки на військові цілі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Трудний шлях до єдности

Центральною актуальною проблемою вільного світу є відновлення в ньому єдности, захитаної кількома подіями з останніх тижнів. Правда, вже й раніше бували між західніми альянтами непорозуміння, як ось, наприклад, події, що попередили створення Західньої Европейської Унії й підписання так званих Паризьких протоколів з жовтня 1954-го року про прийняття Західньої Німеччини до Атлантійського союзу (НАТО), — або гострі розбіжності у зв'язку з воєнною виправою Англії і Франції проти Єгипту в 1956-му році. Справи колишньої бельгійської колонії Конга, колишньої голляндської колонії Нової Гвінеї та все ще португальської колонії Анголі спричинювали, а подекуди й нині спричинюють дисонанси між тими членами НАТО, які принципово сприяють процесові деколонізації, і тими, які справу своїх колоній вважають за свої „внутрішні справи". Відомо, що справа Альжиру погрожувала міжнародною ізоляцією Франції, і що справа Кипру довгий час висила дисонанси у взаєминах між трьома членами НАТО — Британією, Грецією і Туреччиною. Однак, всі ці конфлікти мирно полагоджувано, і з нинішньої перспективи видаються вони епізодами, які безслідно канули в минуле. Проте, саме вони подають оправдану надію, що й нинішні дисонанси минуться, бо найширша база для порозуміння завжди існувала й існує непорушною: свідомість необхідности єдиного фронту, як передумови успіху в обороні проти совєтського агресивного імперіялізму.

Нинішня криза поважніша тому, що йде тут не про якусь конкретну справу — заморську територію, інтереси крайової економіки чи відшкодування за минулі втрати — а про принцип, про широку концепцію: як має виглядати Европа і на якій властиво оборонній базі має бути об'єднаний західній світ. Формально ця нинішня криза вибухла 14-го січня цього року, коли французький президент Шарль де Голь гостро виступив на своїй пресовій конференції проти Британії, як „троянського коня", що його ЗДА нібито хочуть ввести до Европейської Економічної Спільноти. На цій підставі зірвано 29-го січня переговори з Британією. Але британський міністер закордонних справ лорд Гюм так пояснив, чому Англії не допущено до партнерства в Европі: „не з уваги на вепрове м'ясо, збіжжя з Нової Зеляндії чи з приводу різниці думок про мита, але тому, що зударились образи двох Европ". Де Голь мріє про Европу „від Атлантику по Урал", але в безпосередній майбутності це має бути континентальна „мала Европа" від Атлантику по Одру - Ніссу під проводом Франції, як „третя сила", з якою рахувались би ЗДА і Совєти, — знову ж ЗДА й Британія заступають концепцію Европи, тісно пов'язаної з цілим атлантійським обширом, включно з Британією, ЗДА й Канадою. Тому, що за концепцією Европи в широких рамах Атлантійського обширу заявились всі члени Европейської Економічної Спільноти й всі інші члени НАТО, Франція опинилась в ізоляції, звідки напевно виведе її той самий державний муж, який штовхнув її до тої ізоляції.

Появилась вістка, що де Голь заборонив всім державним урядовцям Франції, з міністрами включно, робити будь-які ускладнювання ситуації. Де Голь не боїться плисти проти хвилі і вміє реалізувати свої плани всупереч найбільшим перешкодам. Але він також реаліст, який уміє обраховувати сили „за" і „проти". Діючи, як французький патріот, що не хоче узалежнювати навіки безпеки Франції виключно від атомової сили ЗДА, де Голь, проте, ніколи не виступав проти НАТО, ані проти союзу Франції із ЗДА. І тому нема сумніву, що й нинішня криза на Заході, хоч яка вона поважна, минеться, і здійсняться слова старого Аденауера: „Шлях до єдности західнього світу був завжди трудний, але завжди ми вміли переборювати всі труднощі".

Розчаровуються й африканці

Кожна людина, що виросла й виховалася в умовах вільного демократичного ладу, і навіть та людина, що жила донедавна під колоніяльним режимом західніх держав, в зустрічі з комуністичною діяльністю, зокрема з комуністичним тоталітаризмом, напевно мусить розчаруватися в комунізмі.

Розчаровується в комунізмі також і африканська молодь, приваблювана всякою пропагандою, стипендіями та різними обіцянками на студії в Совєтському Союзі і в інші „народно - демократичні" країни. Кілька років тому голосною була акція африканських студентів у Москві і їхні протести на міжнародному терені проти дискримінації їх трактування совєтськими офіційними чинниками й самими студентами. Тепер же надійшли вістки про бурхливі заворушення африканських студентів, що вчаться в Болгарії.

Софійські демонстрації дуже показові для глибини розчарування африканської молоді комуністичною дійсністю. Повіривши совєтським закликам до боротьби з „буржуазними" режимами на терені їхніх країн, зокрема до боротьби за свободу слова, організування професійних спілок і їх свобідну діяльність, африканські студенти спробували реалізувати індоктриновані їм гасла і вимоги у відношенні до себе самих під час перебування в „народно - демократичній" Болгарії. Незадоволені з умов свого побуту — з поганих приміщень, ще гіршого харчування, брутального встрявання у їхні зайняття, як і з безупинної комуністичної індоктринації, ці африканські студенти, кількість яких у Софії встановлюють на понад двісті осіб, вирішили зорганізувати свою професійну спілку, яка репрезентувала б їх перед університетською і державною владою. І тут ударились вони головою в твердий мур комуністичної дійсности. Професійні спілки, оборона слушних прав і вимог — все це, мовляв, добре, але тільки в умовах буржуазно - капіталістичного ладу. В країнах побудованого комунізму такі речі неактуальні, і громадяни та резиденти мусять приймати дійсність такою, якою вона є. Тож режимні чинники зажадали категорично, щоб африканські студенти розв'язали засновану ними спілку, а болгарська поліція, викликавши провідників спілки, Татага Тавіяга з Гани і ще одного з Етіопії, наказала їм покинути Болгарію.

Тоді африканські студенти в Софії спробували були влаштувати демонстрацію. Зібравшися у кількості яких двох сотень, вони рушили під будинок болгарського уряду з вимогою, щоб їхній делегації дозволено говорити з прем'єром Тодором Живковим. І тоді прийшло те, що звичайно в таких випадках діється в СССР та в інших країнах комуністичного бльоку: проти мирної студентської демонстрації кинуто комуністичну міліцію, яка з допомогою палиць і кулеметів розігнала демонстрантів і заарештувала не тільки їхніх провідників, але й кількадесят учасників походу. Всупереч обіцянці прем'єра Живкова прийняти студентську делеґацію кілька днів пізніше, всіх членів делеґації відставлено до тюрми. Факт цієї демонстрації болгарських студентів підтвердила Болгарська Телеграфічна Аґенція, применшуючи, — згідно з большевицьким звичаєм, — її значення й обвинувачуючи африканських студентів в . . . порушенні болгарських законів і публічного порядку. Десятки з-поміж них депортовано з Болгарії за порушення „принципів гостинности". Так закінчилися прокомуністичні ілюзії африканських студентів — зваблених на студії до Болгарії не тільки з Гани й Етіопії, але і з Гвінеї, Камеруну, Того, Кенії, Малі і Ніґерії. Розчарування шириться серед африканських студентів також і в інших комуністичних країнах, зокрема в Москві, де кількадесят африканців звернулося до американської амбасади з проханням допомогти їм виїхати на студії до ЗДА.

В. Ленцик

ДУХОВИЙ БАТЬКО НАРОДУ

Усі ми під глибоким враженням блискавичної вістки про звільнення Первоієрарха Української Католицької Церкви, Митрополита Галицького Кир Йосифа Сліпого. Після вісімнадцятилітньої каторги, моральних й фізичних тортур, оцей Муж Божого Провидіння став символом боротьби за Божі і людські права цілого українського народу.

Із скупих вісток, що доходили до нас з поневоленої України, від наших засланців у Сибіру, довідувались ми, що всі вони споглядали на особу Митрополита Йосифа, як на символ непереможної Божої Правди на наших землях і в душах мільйонів вірних, з сердець яких хоче ворог вирвати віру в Бога. Непохитна постава духового батька, Митрополита Йосифа, давала і дає нашому народові на рідних землях силу кріпитися вірою, що Божа Правда переможе диявольську силу. Наші брати і сестри, навіть чужі, але віруючі в Бога люди, дивилися з пієтизмом на ту високу постать, що в молитовній задумі йшла чи верталася з каторжної роботи. І напевно всі вони тоді молилися, щоб Господь дав йому сили перетривати ті муки і дочекатись хвилини, коли Божа Правда переможе.

Терпіння Митрополита Кир Йосифа і цілої Церкви, яку він очолює, ще раз підтвердили науку святого Павла про Церкву — містичне Тіло Христа. Коли одна вітка того Містичного Тіла переходила Голготу, всі інші члени того тіла не лише відчували біль, але й користали з того, збільшаючи овочі терпіння. Про це дуже гарно висловився при нагоді влаштування виставки про переслідувану нашу Церкву знаний із виступів на Ватиканському Вселенському Соборі кардинал Лієнар, архиєпископ Ліль із Франції. Він виразно ствердив, що те, що ми нині можемо тішитися розвоєм Української Католицької Церкви, завдячуємо ми своїм мученикам - ісповідникам.

Безсумнівним овочем того терпіння нашої Церкви на рідних землях разом з її провідниками - єпископами, очолюваними світлою постаттю Митрополита - Ісповідника Кир Йосифа, є такий буйний розквіт нашої Церкви поза Україною. Ми на еміграції черпаємо із скарбниці, яку нам своїми терпіннями придбала Мученича Церква в Україні з її Первоієрархом Митрополитом Кир Йосифом. Спонтанним виявом того єднання в Містичному Тілі Христа, Святій Церкві, були урочисті, небувалі відзначування 70-ліття Митрополита Кир Йосифа.

Як тільки проголошено окремим Пастирським Листом усієї нашої Єпархії заклик до вірних молитися за Митрополита - Ісповідника і за многострадальну Церкву, всі українці в цілому світі, а також мільйони не-українців включилися в той молитовний похід у намірені нашого Первоієрарха, очолюваної ним Церкви та цілого народу. Світова преса присвятила дуже багато уваги нашій Церкві. Виступи кардинала Кушінґа з Бостону і його знаменита проповідь з нагоди 70-ліття Митрополита Кир Йосифа, звернена до українців і не-українців у Бостоні, його заклик молитися за Митрополита Кир Йосифа та переслідувану Церкву, не могли не зворушити віруючої людини.

Не без зворушення прийняли всі українці заклик Єрарха Української Православної Церкви, Високопреосвященнішого Архиєпископа Мстислава — молитися за Митрополита - Ісповідника Йосифа Сліпого.

Оборона Божої Правди та прав українського народу — це спільна справа всіх нас, українців, без огляду на віровизнання, і тому терпіння Митрополита Кир Йосифа та його достойна Постать — це скарб цілого народу. Тож не диво, що коли прийшла вістка про його звільнення, всі українці зустріли її як найбільшу радість. Для нас усіх це лише доказ сили спільної молитви, єднання у святих справах. Звільнення Митрополита було можливе завдяки тій Божій силі, яка спомагала нашого Митрополита устоятись перед всіми спокусами, тортурами, яка дала йому змогу бути тою скалою, що її навіть диявольська совєтська машина не спромоглася розбити.

Через тиждень після прибуття Митрополита - Ісповідника до Вічного Міста, в цю неділю, Йому сповнюється 71 рік життя, і тому ще більше треба нам посилити наші молитовні благання, щоб Господь, який хоронив і зберіг його на нашу радість, дав йому ще много благословенних літ. Всі ми повинні об'єднатися довкола цієї Світлої Постаті нашої трагічної доби і за його прикладом молитися й працювати для осягнення повного нашого ідеалу — свободи для нашої Церкви і нашого Народу.

АДЕНАУЕР НА ВІДХОДІ

Мюнхен. — У вересні 1961-го року партія Аденауера, Християнсько - Демократична Унія, та її баварська союзниця, Християнсько - Соціяльна Унія, втратили абсолютну більшість у виборах до парляменту. Довелося Аденауерові творити коаліцію з невеликою партією Вільних Демократів (ліберали). Ця партія ще перед виборами домагалася відходу Аденауера від влади. З великими труднощами вдалося Аденауерові зліпити коаліційний уряд з Вільними Демократами.

Восени 1962-го року постала криза в новому уряді, бо Вільні Демократи, протестуючи проти незаконних дій військового міністра Штравса у справі арештування редакторів тижневика „Шпіґель", виступили з уряду. Вернулися вони до уряду під умовою, що Аденауер складе заяву, коли саме він залишить провід в уряді Західньої Німеччини. Дійсно, Аденауер заявив, що відійде „на пенсію" не далі, як восени 1963-го року.

Таким чином, уряд Німецької Федеративної Республіки стоїть перед „шапкобранням" саме в той час, коли держава мусить вирішати дуже складні й трудні питання міжнародної політики. Навряд чи ці питання будуть розв'язані до осени 1963-го року, і тому Аденауер залишить ті проблеми на вирішення своїм наступникам. Деякі справи міжнародної політики канцлер Аденауер поставив так, що це ускладнює труднощі для Німецької Федеративної Республіки. Аж тепер виявилося з промови нового міністра війни фон Гасселя, що Аденауер, хоч висловив у Парижі в недавніх переговорах з де Голем бажання, щоб Англія була прийнята до Европейської Економічної Спільноти, однак подав при цьому свої застереження: мовляв, Англія буде домагатися, щоб до ЕЕ-Спільноти включено також Данію і Норвегію, а це принесе невигоди для ЕЕС, бо в Норвегії й Данії при владі стоять соціялістичні уряди. Аденауер пригадав також як кандидатку до тієї організації Швецію, з її соціялістичним урядом, вказавши, що вони принесуть небезпеку невтралізму.

Ці ревеляції фон Гасселя про настрої Аденауера викликали гостру критику збоку німецької соціял-демократичної партії, яка стверджує, що, поза прихильними словами Аденауера в парляменті на адресу Англії, прем'єр Німецької Федеративної Республіки на ділі підтримав політику де Голя: „не пустити Англію до Европи". Бо відомо кожному, що англійський уряд домагається, щоб до ЕЕ-Спільноти прийнято Великобританію, а також Норвегію і Данію. Солідарність між цими країнами виявилася виразно, коли де Голь, поставивши „вето" проти вступу Англії, негайно вислав пропозицію урядові Данії — прилучитися до цієї організації. Данія відмовилася, заявивши, що пристане до ЕЕСпільноти тільки тоді, коли до неї буде прийнята Англія.

В дискусії, що відбулася після деклярації уряду Аденауера в парляменті в Бонні, згадувалося про „двозначність" політики Аденауера в міжнародній сфері. Промовці з партії Аденауера заперечували цей закид. Однак, слова фон Гасселя, сказані 9-го лютого в Гольштайні, показують, що „немає диму без вогню".

5-го лютого ц. р. щоденник „Зюддойче Цайтунг" умістив розмову свого кореспондента з Ергардом. „В німецькому народі і насамперед в парляменті, — заявив Ергард, — панує однодушність в оцінці позиції Франції і щире бажання, нарешті, досягнути вступу Великобританії". Ергард висловив беззастережне довір'я до европейської політики З'єдинених Держав Америки і своє переконання, що тільки узгіднена політика вільних держав світу може їх врятувати від комуністичної небезпеки.

В цитованій розмові Ергард заявив, що він готовий прийняти провід в уряді Німеччини, якщо до того його покличуть партія і парлямент.

Із поданих фактів видно, що між Аденауером і його найближчими співробітниками є значне розходження в міжнародній політиці. Можна думати, що опозиція в парляменті та опозиція у власній партії Аденауера примусить його відійти від влади, не дожидаючи осени. Тоді прийшли б до влади молодші люди, з новим стилем політики.

П. А.

ВПЕРТА ЦИФРА

Справу депортації населення з України в інші частини СССР вже два рази порушували ми на сторінках „Свободи" (29-го березня 1962-го року: „Вивезли з України понад 4 000 000 населення" та 13-го вересня 1962-го року: „Щоб правди не сказати"). В тих статтях, спираючись на різні совєтські публікації, ми вирахували, що число населення, вивезеного з України в часі від 1954-го року, становить понад 4 000 000.

Нині хочемо підтвердити згадані наші обрахунки даними перепису населення СССР з січня 1959-го року і деяких пізніших совєтських публікацій.

Опубліковані висліди проведеного 15-го січня 1959-го року цензусу стверджують, що від 1939 до 1959 року, тобто за 20 років, населення СССР зросло на 9.5% („Радянська Україна" з 10-го травня 1959-го року).

Хоч ми маємо підстави думати, що річний натуральний приріст населення в Україні в тому часі був вищий від середнього натурального річного приросту населення СССР, все ж ті 9.5% приросту ми приймаємо також і для України, і на цій основі вираховуємо:

У 1939 році Україна з включеними в неї західніми українськими областями, але без Закарпатської і Кримської областей, мала 40 000 000 населення (див. „Украинская ССР", Академия Наук УССР, Институт Экономики, Госизд. геогр. литерат. Москва 1957, частина I, ст. 155). При 20-річному прирості населення на 9.5% Україна на день цензусу — 15-го січня 1959 року — повинна була б мати 40 000 000 + 3 800 000, тобто 43 800 000 населення в межах після 17-го вересня 1939-го року, але ще перед 1945-им роком.

В 1945-му році до України прилучено Закарпатську область, а в 1954-му — Кримську область. На день цензусу населення Закарпатської області становило 923 000, а Кримської 1 202 000, разом — 2 125 000.

Значить, на день цензусу населення України разом із Закарпатською і Кримською областями, повинно було б виносити 43 800 000 + 2 125-000, тобто — 45 925 000.

Коли ж, одначе, цензус із січня 1959-го року показав, що в Україні на 15-го січня 1959-го було тільки 41 893-000 населення, то ясно, що за 20 років з України „вибуло" 4 032 000 осіб.

Приблизно ті самі результати виходять, коли взяти за підставу обрахунку населення України в тому часі цифри, які подає у своїй книжці Н. Ляліков. А він подає, що на початок 1954-го року населення України, разом із Кримською областю, становило кругло 42 000 000, і що, починаючи від 1959-го року, річний натуральний приріст її населення виносив 870 000 (Н. Ляликов, Советская Украина, Гос. издат. геогр. литературы, Москва, 1954, стор. 90 і 86).

Від початку 1954-го року до початку 1959-го, до дня цензусу, тобто за п'ять років, населення України мало б — за Ляліковим — збільшитись на 4 350 000 (п'ять разів по 870 000) і в дні цензусу становити — 46 350 000.

Коли ж цензус стверджує, що на 15 січня 1959 року в Україні було тільки 41 893-000 населення, то це свідчить, що до дня цензусу з неї „вибуло" — 4 457 000.

Невелика порівняльно різниця поміж цифрою, вирахуваною нами на основі вислідів цензусу, і цифрою, виявленою на основі даних Лялікова, доказує, що Ляліков у 1954-му році використовував для своєї книжки не цифрові дані виборчих округ, як твердять деякі наші науковці, а якісь інші, дуже близькі до фактичного стану дані, мабуть, сумаричного перепису населення України. І тому ми вважаємо, що книжка Лялікова є вірогідним документом, який кожний науковець мусить взяти під увагу, розглядаючи проблему населення України.

Від часу цензусу депортація населення з України не припинилась, хоч може ведеться її в трохи меншому маштабі, про що ми свого часу на сторінках „Свободи" інформували і про що інформують постійно совєтські джерела.

Тож і цієї зими, так само, як і попередніх, ешелони з „переселенцями" із України їдуть у Казахстан і інші частини СССР. Це, очевидно, знаходить своє відображення у стані населення України.

Проголошене на початку лютого цього року повідомлення Центрального Статистичного Управління при Раді Міністрів СССР про „виконання державного пляну розвитку народного господарства в 1962-му році" подає, що у 1962-му році населення СССР збільшилось на 3.3 мільйона. („Радянська Україна" з 26-го січня ц. р.).

Приймаючи, що населення України становить кругло 1/5 частину всього населення СССР і що натуральний приріст населення СССР був однаковий (хоч ми твердимо, що в Україні він був вищий), знайдемо, що натуральний приріст населення України у 1962-му році становить 1/5 частину натурального приросту всього СССР, тобто — 660 000, а за чотири роки, тобто від січня 1959 до січня 1963-го року, він становить — 2 640 000.

Отже, разом із 41 893 000 населення України, виказаним у дні цензусу, вона на 1-го січня 1963-го року повинна була б мати — 44 533 000 населення.

Але ж у згаданому вище повідомленні Статистичного Управління подано, що „населення України на 1 січня 1963 р. становило приблизно (підкреслення моє — абв.) — 44 000 000 („Радянська Україна" з лютого ц. р.). З цього виходить, що за час від цензусу до 1-го січня 1963-го року з України вибуло щонайменше — 533 000 людей.

Так виглядає національна політика Москви в дії.

(абв.)

Айзенгавер хвалить Лінкольна, називає Роберта Лі славним генералом

Ню Йорк. — Телевізійна стація NBC надавала зарекордовану програму, в якій колишній президент Д. Д. Айзенгавер говорив про велич президента Абрагама Лінкольна і одночасно казав, що Лінкольнів противник генерал Роберт Е. Лі був „славним генералом". Айзенгавер брав участь в цій програмі разом з істориком Брюсом Кеттоном. Він сказав, що й „досі не можемо читати слів Лінкольна без зворушення, бо ті слова є такі прості і одночасно такі красномовні, що зворушують серця всіх". Айзенгавер обороняв Лінкольна проти тих критиків, які ганять Президента Громадянської війни за те, що забагато часу витрачав на відпочинок і дозвілля. „І мене критикували, — казав Айзенгавер, — за те, що я грав в гольфа, але я не звертав на це уваги, бо я хотів бути в такому здоровому стані, щоб могти робити те, що було моїм обов'язком". На думку Айзенгавера „найгіршим президентом був би той, хто сидів би весь час при бюрку". Айзенгавер твердить, що „Лі є найславнішим генералом англомовного світу". Айзенгавер пробував навіть намалювати портрет генерала Лі, але баки йому не вдалися.

Евген Онацький

ЕВОЛЮЦІЯ ІДЕЇ ПОСТУПУ

(2)

Поступ науки і техніки не тільки не веде неминуче, як вірили колись ідеалісти, до звільнення людства від фізичного й духового рабства, але, при відсутності відповідного поступу в моралі, навпаки, загрожує світові чимраз більшою втратою духових вартостей. Світ стоїть на дорозі — завдяки тому поступові — або до цілковитого самознищення засобами атомової техніки, або до перетворення в світ тиранічного наукового варварства („науковий соціялізм") під кермою деспотичного уряду.

Балтійський філософ Г. Майзерлінґ писав: „Скоро всі мальовничі типи належатимуть минулому. Скоро вся поверхня землі буде подібна до нинів Німеччини, поділених дуже правильно, культивованих за одною й тою самою методою, населених лише людьми та селекціонованою худобою. Я знаю, що ми не можемо перешкодити такому наслідкові. Але треба бути сліпим, щоб визнавати такий „поступ" задовільним. Це просто жахливо, що земля стає дедалі одноманітнішою. Тут ми стоїмо не перед відміною енергії, але перед її абсолютною втратою, бо ніщо не може заступити того, що зникає... Світ біднє з дня на день". („Подорож філософа", II. 359).

Пому вторував Еміль Енріо на сторінках французького „Ле Тан" з 30-го грудня 1933-го року: „Нам важлива одна тільки річ — поступ ідей і моралі і те, що Поступ з великої „П" продукує лише машини (і це добре), і що люди стають також машинами (і це жахливо). Людськість автоматів, роботів, неперетворених у богів! Якщо поступ дійсно має бути постійним удосконаленням, як вірив Кондорсе, хай він витворить нам сократів, шекспірів, пастерів, — о, тоді ми дійсно повіримо в нього, як у джерело доброчинности і чести для людства. Але він не йде цим шляхом, бо він не працює для душі . . ."

Теорія поступу — натуралістична. Вона розглядає все людське життя — не тільки фізичне, а й духове — як природне явище, зв'язане виключно фізичною необхідністю („поступ неминучий" — Конт, Маркс, Спенсер). Як природа, мовляв, неминуче еволюціонує шляхом поступу, ідучи за своїми законами, так і людство безупинно поступає наперед згідно із своїми законами поступу. (У Конта три неминучі стани розвитку — теологічний, метафізичний та позитивно - науковий, у Маркса — відповідні „закони" економічного розвитку).

Але з того часу, як природознавство заговорило мовою енергетики про ентропію, тобто постійне зниження всіх рівнів, про постійне ослаблення і спинення всякого природного руху і про неминучу внаслідок того стагнацію і заціпеніння, — треба було прийти до висновку, що й людськість, зрештою, має прийти не до все більшого вдосконалення, а до виродження, до занепаду, до змертвіння . . . Натуралістична теорія поступу приводить логічно до теорії не тільки регресу, а й смерти.

Християнство, не поділяючи теорій про неминучість поступу, — теорій, що засуджують людство до бездільного фаталізму, і що їх, зрештою, самі „поступовці" своєю діяльністю заперечують, — всупереч тому, що твердили й твердять його вороги, самої ідеї поступу не тільки не відкидає, але її стверджує і підтримує.

В Євангелії маємо зовсім закінчену доктрину поступу, але, розуміється, не таку, як натуралістична теорія Конта і Маркса. В ній регрес характеризується яскравим образом пса, що обертається на свою блювотину, і вимитої свині, що вертається до болота (II Петра, II, 22).

З другого боку Христос сказав про себе: „Я — дорога і правда, і життя; ніхто не приходить до Отця інакше, як через мене" (Йоана, XIV, 6). Але йти цією дорогою нелегко, вона вимагає зусиль: „І від часів Йоана Хрестителя та й до цього дня царство небесне здобувається силою, і хто здобуває, той силоміць бере його" (Матв. XI, 12).

Отже, нема неминучого поступу, щоб іти вперед, треба зусиль. Це зусилля має бути насамперед особисте: людськість може собі здобути кращі умовини життя самовдосконалюванням окремих осіб. Тут поступ не тільки можливий, але й необхідний. Без нього зовнішній поступ, що його спостерігається в науці і в техніці, не має значення: поступ людства можна осягнути лише шляхом гармонійного розвитку інтелектуальних і духових сил людини. Необхідне виховання осіб і мас у дусі і в світлі найвищих ідеалів, що його можуть дати тільки християнська наука й релігія, що засуджують насильство, а в тому числі й економічний визиск людини людиною, а також і той односторонній поступ техніки, що перетворюється в жахливе знаряддя насильства не тільки фізичного, а й — особливо — духового.

І з цим погоджується навіть Бертран Рассел, який так само твердить, що, коли сучасні нам суспільства ставитимуть і далі економічні чинники понад духові вартості, то замість поступу може прийти катастрофа:

„Наш світ, — пише він, — має спадщину культури і краси, але, на жаль, ми передавали цю спадщину тільки менше активним і важливим членам нашої ґенерації. Допущено до того, що правління світу (під цим я розумію не його міністерські пости, але його ключові силові позиції) впало в руки людей, які на знають минулого, людей без чутливости до того, що традиційне; людей, які не розуміють того, що вони нищать . . ." Нове суспільство, що росте, засноване на чисто економічній і науковій технології — „несумісне з шуканням правди, з любов'ю, з мистецтвом; несумісне із спонтанними радощами, які відчуває кожного ідеалі, що його люди з любов'ю плекають". (Цитовано в „Листах до Приятелів", 1960. XI, 9).

ПЕРШЕ ЛИСТЯ . . .

Перше листя зелене,
перший пролісок синій,
Перший вітер пахучий, —
Подарунки весни.
Тільки там вас і знав я,
в Україні єдиній,
Про яку тепер мучать
мене мрії і сни.

У гнізді нетерплячий
перший крик пташенят,
Перший грім, перший дощик
і веселки дуга...
І хтілося мило
тої землю обняти,
Бо здавалась земля та,
мов життя, дорога.

А тепер, коли сумом
ніби душу сповите,
Коли в свято веселе
всі радіють, а ти...
Як сказать їм, що є десь
досі за все найдорожче,
Що його, де не був би,
вже ніде не знайти?..

13.11.1962 р.

ВАСИЛЬ ОНУФРІЄНКО

Степан Куропась

ШИКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

Двадцятиріччя УПА відзначила наша громада кількома меншими академіями і бенкетами. Добре, що є люди, які дбають, щоб слава не пропала, бо у визвольній боротьбі України є добре записана не лише як месник але й гідний наслідник козаччини, УСС, УГА і армії УНР.

В того рода відзначеннях все треба для більшої пошани роковин видвигати живих ще свідків. А цього чомусь тут не було. А відомо нам всім, що в 1942-45 роках кінні рейди УПА на Волині, переводилися під командою полк. Даниленка, який є містопредсідник 423-го Відділу УНСоюзу ім. Коновальця. Полк. Даниленко був управителем дібр у князя Радзівіла на Волині, покинув добру посаду і зголосився до УПА. Треба тому бодай в „Хроніці" згадати за нього.

Полк. Даниленко

Танцювальна група МУН набирає не лише більшої вправи, але і слави. Крім виступів серед української громади, група, яка шукає для себе „назви", дістає запрошення від американців, які з різних джерел довідуються про неї або мають нагоду її бачити. Останньо група дістала запрошення виступати щотижня у величезному „шопінґ сентер" в Гилсайді біля Шикаґа. Трупа буде новою атракцією цього центру, який є найбільшим в районі нашої метрополії. Звичайно, виступи будуть заплачені, так що дівчата і хлопці зароблять бодай на нові костюми і для вчителя Цепинського. У зв'язку з тим всякі нарікання, що наша молодь нічого не робить, відпадають. Молодь буде ще більше дбати за себе і добре ім'я України, як віддамо молодечі організації — молоді. А то буває, що модечі організації заступають 50-60-літні батьки народу.

Срібний Ювілей парохії св. Михайла в Гемонді, Інд., стягнув великі маси народу з сусідніх містечок. Митрополит Іоан, православні священики зі своїм протоієреєм о. Білецьким на чолі, посадник і інші урядовці цього індустріяльного міста у своїх виступах славославили громаду, яка 25 літ тому на місці, де ще кумкали жаби, купила шмат землі і поставила церкву, приходство та Народний Дім. Дім цей завеликий, але ті, що його плянували, це люди розмаху. Нині цей Дім служить і американцям. Парохом там є о. Дармоць, що вже 20 літ дає собі там раду. Він є діяльний теж у 107-му Відділі УНСоюзу і був на останній конвенції. Товстмайстром був союзовий організатор Микола Ткачук. Дописувач репрезентував УНСоюз і від нього вітав громаду з її досягненнями. Він теж 25 літ тому вітав громаду з рамени УНС при закладанні наріжного каменя. Хто найбільше поміг о. Дармоцеві в так вдячній праці і в здобуттю такого величезного майна? Святий Михайло — відповів о. Дармоць! А я, знаючи громаду, додаю: св. Михайлові помагали такі добрі союзовці, як брати Соляни, Антін Миленький, секр. 107-го Відділу УНС, Матейчук, брати Грищаки і цілий ряд імен яких вичисляти не треба, бо це ревні парохіяни, люди, що сповняли лише свої обов'язки.

Українці з Польщі прибувають тепер досить чисельно до нашого міста. Вони роблять враження перестрашених людей, уникають розмов і українських організацій. Що потрапила з них зробити Польща за такий короткий час. Навіть по польськи з собою розмовляють, про дітей і не говорити. Як вони дістаються до Америки? Переважно ті, що родилися вже на т. зв. „одзисканих землях", ідуть на німецьку квоту. Уродженці Франції, Люксембургу (робітнича довоєнна еміґрація) ідуть без перешкоди. Інші чекають 5 літ на польську квоту. Та найбільше українців приїжджає з Перемишля. Американські хлопці їдуть до Перемишля, женяться там і привозять жінок. Є випадки, що в Америці жінки ті тікають від чоловіків, є і так, що вертаються до Польщі. В Польщі біда на харчі і опал. Треба в черзі чекати за приділом, то чому ж вертаються? Пояснити це треба хіба тим, що Америка новим емігрантам ніколи зразу не подобається. Нові люди, прибиті горем, незрозуміла мова, без праці і нема кому ними заопікуватися. Навіть, айриші і німці вертаються до Европи, як що ніхто ними не заопікується. Деякі українці, хоч навіть мають американську візу, не дістають пашпорту на підставі параграфу 4, артикулу 2. Польський консулят мене повідомив, що це ухвала сойму не давати пашпортів за протидержавну роботу. Але апель до Гомулки поміг моїй сестрінці приїхати, як я просив його, що потребую опіки, бо є вже „в старшім віці". Окрема комісія з Ряшева на приказ Варшави розслідила справу, бо в часі війни, як москалі вивезли маму на Сибір, (про що Ґомулка не знав), дівчина мала 8 літ і не могла людовій Польщі шкодити!

Що нового біля Перемишля? Про це багато можна писати, але є дві великі новини; на схід від Перемишля знайшли земний газ і огрівають ним Варшаву та Люблин, як теж завели там плянтацію цукрового буряка!

З'їзд українських істориків, професорів університетів в Америці і Канаді, що відбувся під час з'їзду американських істориків в Шикаґо, мав кілька згадок в пресі, на тому і скінчилося. Добре було б, щоб громади, в яких бувають різні наукові з'їзди, були заздалегідь повідомлені, щоб належно приготовилися. Бо наші науковці, тратять час і гроші і чинно пером і словом ширять правду про Україну і спростовують неправду і сваволю. Їм належиться з боку громадянства пошана. І громади напевно гарно бенкетом прийняли б наших скромних науковців. В Шикаґо, на щастя, д-р Пап, проф. університету з Клівленду, зголосився на мою адресу, та хоч не застав мене дома, Мирон Куропась гол. гол. радний УНСоюзу провів гарний вечір з українськими науковцями, а було їх 14.

„Степовий гість" — історична п'єса побачив знову шикаґовську сцену в поставленні „Нової сцени". Слава „Новій сцені" і її невсипущій пані Емілії Кулик, що живе театром і для нього віддає свій час. Її праця є вдячна, і вона не може нарікати на брак публіки, бо вистави „Нової сцени" все переповнені. Рівно 35 літ тому бачив я виставу „Степовий гість" в залі церкви св. о. Николая (тепер катедри) а давав її гурток під проводом Дмитра Отаманця — дяковчителя при парохії. А 5 літ скорше бачив виставу в Празі, де головну ролю грав Садовський. Звичайно, Садовського ніхто досі не може заступити, але льокальні театральні гуртки можуть видати з себе колись нових мистців сцени. Праця „Носої сцени" дає нашій громаді не лише духовий корм і розвагу, але плекає теж нові талани і мобілізує старі.

Маланчин Вечір має в нашій громаді гарне вироблене ім'я і успіхи. А є їх щороку кілька в різних своїх і чужих залях. З Вечори — традиційний, звичайний, сумівський, союзовий, молодечий. Але нажаль ні один з них немає нічого спільного ні з Маланкою, ні з Андрієм. Нема навіть сцени про відхід старого і прихід нового року. Нема промов, якими колись у Львові любувався Кость Левицький, коли аналізував події старого року і надії нового. Колись довоєнні еміґранти мали теж „Маланчин Вечір". Була велика диня і Маланка господиня, був і Андрій, був Старий Рік для якого пані Фіця шила нову срібну сорочку, і Новий Рік — молоденька дівчина, що змітала старого діда зі сцени по його прощальній промові! Забуваються давні звичаї!

Дитяча ялинка, що її влаштовував Відділ ОДВУ в залі собору св. Володимира, це нова спроба дати й для дітей якусь програму. Звісно, що діти не можуть все сидіти дома, та ще й тихо, бо в них багато енергії, і її вони мусять виладувати. Дитячі деклямації, хорові виступи, колядки, танки, сольові пісні, — все те тішило батьків, і діти були вдоволені, що й вони можуть щось зі себе дати. Звичайно, треба було дітей підготовити, і тому пані Кузик і Марцинюк тут напрацювалися. Пані Марцинюк мала ще подвійну ролю, бо грала чортика, роздавала різки і вміла до кожної особи щось влучного сказати. Звичайно, діти чекали на св. Миколая, що прийшов (п. Кузик) і роздав дітям дарунки, а старшим громадянам „грамоти".

Дарія Ребет, відома добре в українських громадських і політичних колах, визначний робітник УГВР і ЗЧ ОУН, загостила до Шикаґо і в суботу 9 лютого в залі собору св. Володимира дала 200-членній авдиторії доповідь. Її виступ був зрівноважений, тактовний і змістовний. Вона не оминала і не забувала питань, не сердилася немилими їй натяками і можна сказати, що пані Дарія Ребет є добрий дипломат і політик, якого можна вислати у світ для нав'язання дружніх відносин серед своїх і чужих. Коли в тому вихованню заслуга українських націоналістів, то вони зробили дуже багато, як виплекали такий гарний примірник української політики і етикети. Тема її відчиту цікава зокрема її друга частина процес Сташинського.

В неділю в „Клюбі Коновальця" відбулася зустріч пані Дарії Ребет зі запрошеними громадянами, при чаю і солодкім, що його подали пані з Організації Прихильників Визвольної Боротьби. При дружній атмосфері йшла розмова про УНРаду, консолідацію, Світовий Конґрес, еміґрацію і її ролю, молодь і т. д. У всіх тих справах пані Ребет має здорову, реальну думку і підхід. Можна нам всім, говорила вона, жити спільно і не треба накидати другим свої думки чи програми. У вівторок теж в „Клюбі Коновальця" відбулася зустріч з політичними колами інших поневолених народів.

Нарадами вміло проводили панове Трусевич, д-р Маркусь і О. Городиський, а від громадянства на чайному прийнятті давали свої коментарі д-р Витанович, д-р Лапичак і інж. Куропась.

ко (Кернер) були жидівського роду. Ці „адоптовані" сини

Вечір-Академія на спомин Юрія Клена в Мюнхені

Німецько-Українське Товариство в Мюнхені улаштувало вечір-академію на спомин про ученого і поета Юрія Клена, що народився в Україні як Освальд Бурґгардт 1891 року. Бурґгардт належить до цієї групи чужинців, що стали патріотами України.

Мабуть, є якісь цінності в душі українського народу, в його культурі й побуті, що до нього приросли серцем і люди „расово" і вихованням чужі Україні. Згадаємо, наприклад знаменитого історика Володимира Антоновича, що йому рідним батьком був мадяр Джидай; згадаємо Миколу Костомарова, якого батько був стопроцентовий росіянин; Марія Маркович (Марко Вовчок) була російського роду з Орловської губернії; визначний економіст професор Олександер Русов, великий український патріот, походив із російської родини із Костроми, а його дружина —педагог Софія Русова була шведського роду (Ліндфорс); Вячеслав Липинський і Ольґерд Бочковський перейшли на „український обряд" із польського табору; історик Осип Гермайзе і поет Грицько Кернерен-України часто бувають більшими українськими патріотами, як „расові" українці.

Такі метаморфози знає історія національного відродження Ірляндії: деякі англійці, живучи в Ірляндії, стали ірляндськими патріотами. До них належав також відомий борець за автономію Ірляндії Парнелл (Parnell) в 19 віці; цей англієць з походження і протестант вірою промовами громив англійський імперіялізм і своєю діяльністю підготував пізнішу незалежність Ірляндії.

О. Бурґгардт не був політичним діячем. Він був ученим знавцем літератури і поетом. Хоч рідна його мова була німецька, але „мовою серця" стала йому мова українська мова.

Життєвий творчий шлях поета Юрія Клена і ученого Освальда Бурґгардта представив на академії 28-го грудня 1962 року д-р Карл Зіс (Siehs), що прибув до Мюнхену з Айґенд (Австрія).

Доповідь д-р Зіса доповнив син покійного Юрія Клена — професор Вольфрам Бурґгардт, що приїхав із Лондону (Канада) на академію. В. Бурґгардт спинився на останньому творі Юрія Клена — „Попіл імперій" і показав стилістичні особливості кожної частини цієї поеми-трагедії, спорідненість її з іншими творами світової літератури.

Споминами про свого брата поділилася з присутніми на академії сестра поета Юрія Клена — Йозефина Бурґгардт (Мюнстер). Вона згадала віру Ю. Клена в перемогу ідеї свободи, правди, справедливости в цьому світі, що зазнав і зазнає стільки кривди і насильства.

Подарунком для учасників академії був виступ Християна Ляйтґеба (Leitgeb), визначного деляматора. Ляйтґеб дав мистецьку інтерпретацію деяких поезій Юрія Клева в перекладі на німецьку мову.

Присутні на академії щиро дякували промовцям за їх слова, що оживили пам'ять про визначного ученого і поета Освальда Бурґгардта — Юрія Клена: українця душею, що народився і виріс в Україні і навіть в країні своїх предків — у Німеччині — лишився в зв'язку з українським народом і його культурою.

П. А.

З НАШИХ БУДНІВ

ТАРАС ЧИ ДЖІНҐІСХАН?..

Думаю, що якась міжнародна комісія в справах кіномистецтва, якщо така існує, повинна б заборонити Голлівудові продукувати т. зв. історичні фільми. Голлівудські кінопродюсери віддавна роблять собі з учительки життя — Історії, по-львівському сказати, „нацалиху". Тяжкі мільйони ідуть на те, щоб цю бідну вчительку спотворювати, живовидячки ґвалтувати. Проте, здається, таки найбільше страждає від тих вибриків Святе Письмо Старого Заповіту... В старозавітну тематику Голлівуд просто закоханий і гатить кінокартину за кінокартиною, видовище за видовищем з біблійним, так сказати, „бекґравндом".

Але що з того, коли всі ті „гіти" спрепаровані на одне й те саме копито?.. Отже, насамперед мусить бути якась замотана любовна інтриґа, з героїнею, що обильно обдарована природою, і з героєм, що нагадує трохи Тарзана, а трохи Дон Жуана. А потім довкола їхнього романсу крутиться вся історія — старої Юдеї, Єгипту, Вавилону, Греції, Риму тощо. Відбуваються гомерівські баталії на землі чи на водах, тисячні маси людей і коней атакують одні одних при страшному брязкоті всяких бляхи, річки крови з помідорового сосу ллються на побоєвищах, земля трясеться, Троя валиться, жиди переходять босоніж Червоне море, наступає Содома і Гомора і т. д.

Якщо з цього боку розглядати голлівудську історичну творчість, то наші земляки любезні не мають чого собі марикувати, що п. Геролд Гехт зробив з нашого Тараса Бульби монгола, Джінґісхана чи неандертальця, як пише „Нюзвік", а з запорозьких козаків — ковбоїв, чи, в найліпшому випадку, індіян. Я не добачаю в цьому якоїсь дискримінації козацтва, це просто такий голлівудський стиль роботи, або горох з капустою.

Один наш редактор з Канади почувся ображений в своїх національних почуваннях з того приводу, що режисер фільму заставив козаків їздити верхи на биках, танцювати по-циганськи і добезтями запиватись водкою (до речі, ніхто з чесного січового товариства не був членом Т-ва „Відродження", це доказано історично).

Правду кажучи, я сподівався гіршого... Я серйозно побоювався, що той пан режисер покаже запорожців, як вони живцем пожирають маленьких дітей, п'ють кобиляче молоко, просто „від корови", чи під звуки балалайки витинають „твіста"... В Голлівуді, як сказано вище, все можливе.

Проте, я зустрічав чимало патріотів, які виходили з фільму „Тарас Бульба" підбадьорені, з гордо піднесеними головами:

— Так, — розказував мені один з них, — фільм нікудишній, історично фальшивий але одне мене в ньому збудувало: що козаки б'ють-рубають поляків аж пір'я летить, і в фінàлі ми виходимо морально й мілітарно переможцями! А таких випадків, як епізод під Дубном, в нашій історії було обмаль... Коли ж у Голлівуді його вигадали і показали на Сінерамі і в Істмен-кольорі, то наша справа в Америці не стоїть ще так погано, як нам здається...

Дорогі, кохані земляки! Як небагато треба, щоб їх морально збудувати, піднести на дусі!

Ікер.

ПЕРШІ ПОЖЕРТВИ ЛІКАРІВ НА ДАР ДЛЯ МИТРОПОЛИТА ЙОСИФА СЛІПОГО

По $100.00 зложили: Р. Осіячук, Я. Воєвідка, М. Зарицький, Б. Олесницький, Б. Панчук, Б. Филипчак, Єв. Грабарчук, Я. Рожанковський, І. та А. Цап, В. і Г. Врецьони, В. і С. Гуки, В. Федорців, Е. Тиховський, М. Вих, С. Ворох, В. Онуферко, М. Гук, Я. і І. Бачинські, М. Кравчук, М. Кузьмович, М. Мигоцький, В. Кіналь, Б. Шебунчак, С. Нечай, І. Кизик, В. Ґудз, М. Яцюх;

По $75.00: Ю. і Л. Стефанівські;

По $70.00: М. Крижанівський;

По $50.00: В. Станецький, О. Любчак, О. Баран, Б. Макарушка, Ю. Кушнір, А. Тершаковець, М. Х., М. Цегельський, І. та О. Яроші, Л. Ляшевич, О. Оришкевич, І. Чолган, В. Мартинець, Т. Шеґедин, Г. Чвартацький, Г. Явний, М. Стець, Р. Мороз, Б. Свистун, Р. Граб, І. Макаревич, Р. Кисілевський і К. Рогозинський.

По $25.00: А. Хоркава, Я. Миндюк, Н. Білозор - Коропецька, М. Коропецька-Кінґ, С. Коренець та І. Новаківський.

● **У Західній Німеччині** друкують харчові картки. Тепер їх там не потрібно, бо існує великий добробут, але уряд приготовляється — на всякий випадок, себто на випадок нової кризи, чи навіть війни. Остання кубинська криза викликала в Західній Европі таке глибоке схвилювання, що німці перші рішили — приготовитись на подібну нову історію.

Упорядкування правописної практики

Інформація ч. 2.

Звертаємося вдруге до Громадянства з інформацією про справу упорядкування правописної практики.

Досі в цій справі маємо письмові опінії щодо нашого почину від 30-ох осіб, у тому числі від 25 вчених, науковців і інших діячів культури. Всі відгуки назагал прихильні визнають потребу впорядкування правописної практики. У наступних інформаціях будемо подавати уривки з їх листів.

На наше звернення до наукових установ відгукнувся також Деканат Філософічного Факультету Українського Вільного Університету в Мюнхені, пропонуючи співпрацю з науковою комісією, що має постати.

Важливо відмітити, що присутні на з'їзді славістів у Гамілтоні, Онт., влітку минулого року, українські професори університетів, пп. К. Біда, Б. Боцюрків, В. Буйняк, Яр Славутич, П. Юзик, відбули нараду з представниками Об'єднання Українських Педагогів Канади і нашої Організаційної Комісії, поінформувалися про наші заходи й пляни, висловили свої цінні поради, повністю підтримали нас і погодились по змозі допомагати й співпрацювати.

У червні минулого року ми звернулись до централь і всіх Відділів УВАН і НТШ з проханням створити наукову комісію, яка відразу мала б розплянувати й розпочати працю. Сподіваємось відповіді кожної хвилини. Коли її отримаємо, постараємось якнайшвидше поінформувати про неї громадянство.

Зацікавлених просимо надсилати свої думки, завваження й поради на адресу:

Ukr. Orthographical Committee
2199 Bloor St. W.
Toronto 9, Ont. Canada

Організаційна Комісія для впорядкування правописної практики

Торонто, січень 1963 р.

● **В першому дні виставки** картини Леонарда да Вінчі в Ню Йорку „Мона Ліза" між відвідувачами видко було і таких, що приходили на милицях або на рухомих кріслах. Одна жінка зробила глибокий реверанс, переходячи попри образ, а інша шість разів входила і виходила з музею, щоб добре приглянутися за допомогою театрального далековиду славному образові.

В опечалених серцях наших ніколи не згасне пам'ять по Найдорожчій нашій Дочці, Сестрі і Рідній усім нам та Незабутній

Ярославі з Оленських КИСІЛЕВСЬКІЙ

яка відійшла від нас із Волі Всевишнього, після короткої, важкої недуги в дні 29-го грудня 1962 р., на 43-му році життя.

В нашому важкому смутку великою відрадою були для нас слова потіхи й співчуття від численних Друзів, Приятелів і Знайомих Покійної Ярослави, Її чоловіка Юрія та наших. За їх добре, ласкаве слово, за молитви і Богослужби, за пожертви на добродійні цілі в пошану Покійної, за участь в похоронних відправах та за всі інші прояви співчуття з нами й уваги та любови до Покійної, — Усім Їм складаємо на цьому місці щиросердечну подяку.

Велика наша подяка Високопреподобним і Всечеснішим Отцям за відслуження заупокійних Відправ, Похорону та відпровадження Покійної на місце вічного спочинку. Дякуємо також похоронному заведенню Петра Яреми за дбайливе влаштування Похоронів.

Вічна Пам'ять Дорогій нашій Славці і щира дяка Всім Тим, які віддали Їй останню прислугу.

Горем прибиті:

Батько — АНДРІЙ ОЛЕНСЬКИЙ

Сестри:

КАТЕРИНА, з чоловіком Ст. САХНО, Ірена та М. ЛЕНКАЛЮК, дочка і зять
ОКСАНА ВЕНЦЕЛЬ, Марія і А. ЛОРЕНЦ, дочка і зять, Марко і Михайло, внуки
АННА ЗЕЛЬВАК, Сузанна і Ф. ГРУДЕНЬ, дочка і зять, Мирон і Ліліяна, внуки
НАТАЛКА, з чоловіком о. Левом БІЛОС і сином Зеновієм
СТЕФА, з чоловіком о. Мироном ПИЛИПЧУКОМ та з дітьми Іреною і Юрком
ОЛЬГА з чоловіком Г. ШИРМЕР

Брат — ІВАН ОЛЕНСЬКИЙ, з дружиною Марією, Аркадією і Христиною, дочками і В. ПЕТРИШИНОМ, зятем.

Про діяльність УСГ у Ренсалір Політехнічнім Інституті

Чи трьох студентів можуть заложити УСГромаду при університеті? Здавалося б, що це утопія! Одначе практика доказує, що „хотіли значить — могли". Недалеко столиці стейту Ню Йорк, між двома пасмами гір, над рікою Мовгок лежать три невеликі міста: Трой, Когов й Олбані. В кожному з них знаходяться коледжі, в яких студіює невелика скількість українців. Переглядаючи список вищих іститутів, там находяться такі: Олбані Стейт Тічерс Коледж, Сієна Коледж, Юньйон Коледж, Росел Сейдж Коледж і Коледж оф Сейнт Роз. В місті Трой усім знаний світославний Політехнічний Інститут Ренсалір, де вже в 1953 році засновано Українську Студентську Громаду, яка також спричинилась разом з іншими студентськими громадами до скликання Першого Конгресу Українських Студентів Америки.

Все пливе, все минає. УСГ Ренсалір стала в короткому часі неактивною, тому, що провідники основники УСГромади закінчили свої студії, виїхали не виховавши своїх наступників. Рік тому, молодий студент інженерії з міста Рочестер Любомир Зобнів, разом з двома співорганізаторами, а саме Зеноном Івановском та Орестом Гогошем, студентами Ренсаліру, згідно з своїми мріями переорганізували животіння УСГ в районову федерацію, добираючи активних студентов в поодиноких жіночих коледжах. Столицею федерації „Трі - сіти Капітал Дистрик" є чоловічий інститут Ренсалір. Академічними дорадниками УСГ Ренсалір є о. Богдан Волошин, душпастир парохії Св. Миколая в Водевліт та п. Мирон Ткач.

Можна дуже багато написати про працю громади за останній академічний рік. Під редакторським проводом н-ни Роксоляни Білас, видано в трьох накладах „Трі-Сіті Юкрайнієн Студент Нюз Летер". Рівночасно, в різних студентських часописах Ренсаліру появлялася ряд статтей в англійській мові на різні теми. Наведемо тільки деякі з них: „Великий голод на Україні", „Українські Великодні та Різдвяні традиції", „Україна: перша Мадярщина" та „Хрущов: модерний Ерік Кох України". Також була видана-всім сторінкова брошура про „Україну та її Великдень".

УСГ Ренсалір приготовила і перевела своїми силами дві одногодинні радіо-програми через студентське радіо WRPI дня 14 грудня м. р. та дня 25 грудня м. р. через місцеве радіо WHAZ. Темою радіо-передачі були українські колядки і щедрівки.

Вже другий рік американські та міжнародні студенти Ренсаліру захоплюються мистецькими виставками української культури в головній бібліотеці політехнічного інституту. Слід зазначити, що українські студенти могли перлини української культури показати студентам-чужинцям лише через ввічливу допомогу місцевого відділу Союзу Українок.

Рівнож Управа робила заходи, щоб в соті роковини смерти Шевченка, американський поштовий уряд випустив значок „Борець за Волю"; вислано ряд листів до преси з протестом „об'єсненням проти деяких фальшивих історичних фактів про Україну в місцевій пресі.

На останніх річних зборах вибрано управу УСГ Ренсалір в такому складі: товариські референти Оксана Бачинська й Оксана Галкевич; пресові референти — Оксана Комар та Орест Гогоша; скарбник - Зенон Івановко; заступник голови і секретар Роксоляна Білас і голова — Любомир Зобнів, який недавно був вибраний Головою Комісії Середньошкільних Студентських Справ в Управі СУСТА. Друг Зобнів був одним з представників СУСТА на всеамериканському 15-му Студентському Конгресі ЮСНСЕИ при Огайо Стейт Університеті в Колумбус, Огайо в днях 19 до 31 серпня м. р.

„Ялинка" Рідної Школи в Клівленді

Було святочно і гарно. Все грало; члени Управи Рідної Школи, шкільна молодь, її батьки і запрошені гості були в навечеря Водохреща одною, великою, згідливою родиною. Новочасна шкільна заля школи св. Івана на Пармі ледве вмістила 600 присутніх.

Прекрасний наш звичайобряд засісти родиною до свят-вечірнього стола і взаємно радуватися в день Різдва Божого Дитяти, що людям доброї волі приніс мир і любов невмирущий!

Довгі столи прибрані свічами і галузками смереки. За столами сидять клясами від „Садочка" в суміш молодь з батьками і своїми вчителями. Отець професор Павло Шиманський, духовний опікун Рідної Школи, благословить сніди і миряи, бажаючи щастя і добра. Звертаючися до дітей і молоді, оповідає прекрасну легенду про „Ялинку", що ніжно шуміла біля Ясел у Вифлеємі. Учні 2-ої і 3-ої кляс відспівали коляду - щедрівку, і виголосили вінцування. Юрко Макогін, учень 6-ої кляси, деклямував вірш Богдана Лепкого „На Святий вечір", Ігор Оліяр, учень вищої кляси, радісно віддеклямував вірш „Христос рождається — Славіте" — Ляриси Мурович. Учениці вищих кляс в стилевих народних вбраннях поліщучки, полтавки і гуцулки, світячи по одній три свічки, виголосили вінцування Лесі Храпливої „Три свічки" — перша свічка сповіщала, що народилася в убожестві Дитина, що весь світ любов'ю сповнила; друга свічка засіяла в честь героїв в обороні Рідного краю, а третя загорілася за ту далеку, а близьку нам Україну, де в золотій пшениці волошки пишаються, і яку ми, відділені океанами і великими просторами, любимо і ніколи не забудемо.

Голова Т-ва „Рідна Школа" Кость Мельник, привітав присутніх теплими словами, побажав щастя і всього доволі. Бажав зі святами радости і успіхів у праці директор школи Іван Бурда. Розніся через мікрофон палкий голос звеличника Рідної Школи і спорту Осипа Новицького.

Пані, що багато жертвували і щиро працювали, почали розносити страви: борщ, вареники, голубці, узвар, кутю; колачі і медівники самі з підносів вискакували до гостей. Коляди і весела гутірка перепліталися при столах.

Наше рідно - шкільне свято за нами, — ми вдоволені, бо при тій нагоді ще раз переконалися, що робимо добре діло і загал свідомих громадян співпрацює з нами в ім'я добра нашої молоді і кращої майбутности України.

„Многих літ" зі серця бажаємо всім, що причинилися до успіху; Вп. паням з п. М. Ставничою у проводі, — членам Управи Рідної Школи з головою Костем Мельником, батькам, молоді і усім, усім нашим гостям, — хай Всевишній кріпить нас і помагає в добрій, шляхетній праці.

Іванна Скопляк

Найкраще під мистецьким оглядом
(Успіхи М. Мороза)

WFBL — одна з найбільших радіостанцій у Сиракюзах, Н. Й., при співдії великого місцевого банку „Онондага", проголосили оригінальний конкурс на найкращі різдвяні картки в 1962 р. Як відомо в ЗДА кожного року курсують мільйони свят-різдвяних карток. Конкурс, а з ним нагороди, поділено на кілька категорій: 1. найбільше мистецькі; 2. найоригінальніші; 3. найбільше релігійні; 4. найгумористичніші; і т. п. Тож не легке завдання чекало мистецьке жюрі — вибрати з-поміж десятків тисяч карток, що просто засипали дирекцію радія — найкращі взірці...

Дві сестри — Дарія й Оксана Городецькі, українські студентки місцевого Сиракюзького університету, вислухавши радія, вибрали з-поміж майже сотні різдв'яних карток, що їх родина ц. р. одержала з нагоди Христового Різдва картинку „*Христове Різдво в Україні*" кисти наського відомого маляра Михайла Мороза й вислали на адресу згаданого радія. По двох тижнях мило було українцям в Сиракюзах побачити на виставовому вікні розкішного Онондаґа банку, під гаслом "**Most Artistic**", якраз картину нашого мистця М. Мороза! Як відомо цю картину видала в 1962 р. наша українська церква в Гантері, Н. Йорк.

Сердечно гратулюємо авторові тієї прекрасної символічної картини Українського Різдва — мистцеві М. Морозові за те, що його мистецтво серця чужинців здобуває! Водночас признання належиться теж Церковному Комітетові в Гантері за те, що видав цю картку.

І. Д.

ОН призначили допомогу Кубі всупереч протестові ЗДА

Об'єднані Нації. — 18-членна Рада так званого Спеціяльного Фонду при Об'єднаних Націях для економічної допомоги різним країнам, рішила в принципі ще в травні 1961-го року признати півтори мільйона долярів Кубі на переведення земельної реформи. Тоді ЗДА відразу зголосили господарське узгоди і від того часу постійно спротивлювались її виконанню, вказуючи на комуністичні експерименти, які внесмолювлюють господарське узкоповлення Куби, зокрема в її хліборобській ділянці. Куба наполягала на отримання тієї фінансової і технічної допомоги збоку Об'єднаних Націй передусім з політичних причин, шукаючи піднесення свого престижу. В останніх днях адміністратор того багатомільйонового фонду, американський фінансист Пол Гофман рішив таки реалізувати те давнє рішення щодо признання Кубі півтори мільйона долярів на хліборобські цілі та вислання туди своїх хліборобських фахівців. Парадоксальна ситуація в тій справі та, що ЗДА постачають 40% грошей до того Фонду і від початку його існування вплатили вже туди $71 015 000. Тому газети висловлюють здивування з приводу заяви Гофмана, що Куба „не дістане тепер ані одного американського доляра", дармащо у Спеціяльному фонді ОН всі вплачені туди гроші становлять цілість. Державний Департамент висловив „жаль" з приводу рішення Гофмана.

● Еспанські власті рішили видати Західній Німеччині 58-літнього Райнгольда Карля Форберга, який втік до Еспанії в 1960 році. Західно - німецькі власті закидають йому, що він разом із д-ром Верноном Гайде брали участь в р. 1939-44 в убивстві більше як 100.000 фізично й умово хворих осіб на терені, де правили нацисти.

УВАН в Канаді відзначила 50-річчя смерти Л. Українки

Для відзначення 50-річчя смерти Лесі Українки (1913-1963) відбулася Сесія УВАН у Вінніпегу в приміщенні Українського Народного Дому 3-го лютого. Вщерть виповнену залю Народного Дому прикрашав портрет Лесі Українки у виконанні проф. Катерини Антонович, з колекції пані Н. Даревич у Вінніпегу. Сесію відкрив віцепрезидент УВАН д-р М. Мандрика. Доповідь на тему „Проблема мистецтва в житті і творчості Лесі Українки" виголосила д-р Антонович-Рудницька. Ілюстровуючи свою доповідь багатьма цитатами з творів Поетки, а зокрема з її листування, доповідачка дала широку аналізу ролі мистця й мистецтва в житті одиниці й народу. Леся Українка високо цінила мистців, ставлячи їх у перші лави суспільства й роблячи їх „різьбарями культурного обличчя нації". Суспільство має велиний обов'язок супроти своєї духової еліти: воно має не тільки підтримувати мистців і духових творців, але давати їм повну свободу творчого себевияву й уважати їх за своїх репрезентантів. Прелегентка закінчила свої міркування ствердженням, що ідеї висловлені в творах Лесі Українки в цій справі, не втратили своєї актуальности й сьогодні, вони являються найгострішими проблемами нашої сучасности.

Доповідь доповнювали деклямації панів В. Севериненка й М. Гнатова, що виконали з відчуттям фрагменти з драм „В катакомбах" та „На полі крови" в доповненні до „Контра спем сперо", що його продеклямував інж. Севериненко.

Святкування роковин Лесі Українки в УВАН стояло на високому рівні й залишило на приявних якнайкраще враження.

Я. Р.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ
Українського Народного Союзу

НЕДІЛЯ, 17-го ЛЮТОГО 1963:

ВУНСАКЕТ, Р. Ай. — Місячні Збори Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 206, в год. 1:00 по пол., в парафіяльній залі п. ч. 74 Ґерес Евеню. Поситься всіх членів прибути на Збори на час. — Є. Тепер, секр.

РОЗШУКИ

Пошукую рідного брата **ІВАНА ҐАФИЧА**, зі села Вервинкова, пов. Косів, Зах. Україна, який перебував у Німеччині, а від 1945 року переїхав до Франції. Хто знав би про нього, або він сам, прошу писати на адресу:
Dmytro GAFYCH
79 Grand Street
Jersey City, N. J.

Пошукую БРАТА, **АЛЕКСАНДРА ЮЩАКА**, з села Маластів, Горлицького повіту. В 1949 році виїхав з Німеччини до Франції, був у французькому Чужинецькому Леґіоні в Марокко. Остання вістка від нього була з Індохін 1951 року. Хто знав би про нього з поворотців з Леґіону, прошу писати на адресу:
John USCHAK
682 So. 20th Street
Newark, N. J., USA

ДЕМКО АННУ, дочку Дмитра, зі села Гребенне, повіт Рава Руська, пошукує її рідний батько Дмитро. Хто знав би про неї, або вона сама, прошу писати на адресу:
Paul LAPKEWYCH
2293 Grayling
Detroit 12, Michigan